

HISTÒRIES *per a*
NENES i NENS
**EXTRA
ORDI
NARIS**

Estrella Polar

HISTÒRIES *per a*
NENES *i* NENS

EXTRA ORDI NARIS

ESCRIT PER AMANDA LI

IL·LUSTRAT PER AMY BLACKWELL

DISSENYAT PER KIM HANKINSON I JACK CLUCAS

Estrella Polar

ÍNDEX

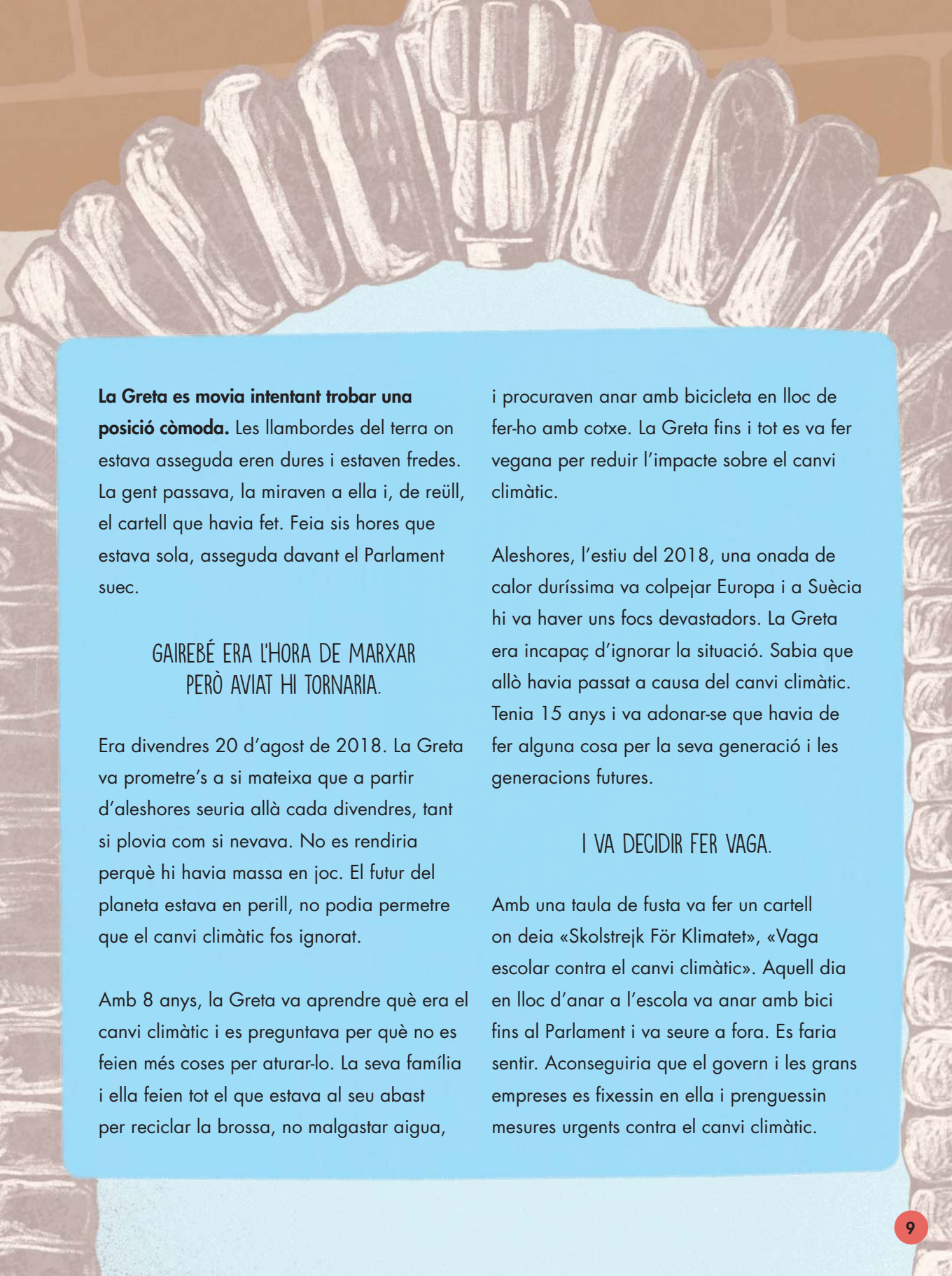
Introducció	7
La història de la valenta Greta Thunberg	8
Les enginyoses idees de William Kamkwamba	12
El victoriós viatge de Laura Dekker	16
El ball dramàtic de Joel Kioko	20
Les vertiginoses altures de Poorna Malavath	24
El pensament creatiu de Boyan Slat	28
La terrorífica història de la Yeonmi Park	32
La lluita altruista d'Abraham Keita	36
La història de supervivència de Juliane Koepcke	40
El tranquil coratge de Desmond Doss	44
L'extraordinari talent de Phiona Mutesi	48
L'ascens meteòric del Rain	52
L'esfereïdora història de Malala Yousafzai	56
Les fabuloses fites de Pelé	60
La caminada pel desert de Molly Kelly	64
La terrorífica història d'Ally Swinton	68
La vida excepcional de Lizzie Velásquez	72
El sorprenent èxit de Louis Braille	76
L'esgarrifosa història de Bethany Hamilton	80
La càmera creativa de Mohamad Al Jounde	84
El superb swing de Pratima Sherpa	88
La vida inspiradora de Kevin Bree	92
Les colorides creacions de Frida Kahlo	96
La història de supervivència dels germans Nona	100
La braçada sensacional d'Ellie Simmonds	104
La vida secreta de Pierre Demalvilain	108
La lluita valenta de Juliana Ossa	112
La melòdica història de Sheku Kanneh-Mason	116
La vida a les altures d'Ayesha Farooq	120

LA HISTÒRIA DE LA VALENTA

GRETA THUNBERG

SUÈCIA

La Greta es movia intentant trobar una posició còmoda. Les llambordes del terra on estava asseguda eren dures i estaven fredes. La gent passava, la miraven a ella i, de reüll, el cartell que havia fet. Feia sis hores que estava sola, asseguda davant el Parlament suec.

GAIREBÉ ERA L'HORA DE MARXAR PERÒ AVIAT HI TORNARIA.

Era divendres 20 d'agost de 2018. La Greta va prometre's a si mateixa que a partir d'aleshores seuria allà cada divendres, tant si plovia com si nevava. No es rendiria perquè hi havia massa en joc. El futur del planeta estava en perill, no podia permetre que el canvi climàtic fos ignorat.

Amb 8 anys, la Greta va aprendre què era el canvi climàtic i es preguntava per què no es feien més coses per aturar-lo. La seva família i ella feien tot el que estava al seu abast per reciclar la brossa, no malgastar aigua,

i procuraven anar amb bicicleta en lloc de fer-ho amb cotxe. La Greta fins i tot es va fer vegana per reduir l'impacte sobre el canvi climàtic.

Aleshores, l'estiu del 2018, una onada de calor duríssima va colpejar Europa i a Suècia hi va haver uns focs devastadors. La Greta era incapaç d'ignorar la situació. Sabia que allò havia passat a causa del canvi climàtic. Tenia 15 anys i va adonar-se que havia de fer alguna cosa per la seva generació i les generacions futures.

I VA DECIDIR FER VAGA.

Amb una taula de fusta va fer un cartell on deia «Skolstrejk För Klimatet», «Vaga escolar contra el canvi climàtic». Aquell dia en lloc d'anar a l'escola va anar amb bici fins al Parlament i va seure a fora. Es faria sentir. Aconseguiria que el govern i les grans empreses es fixessin en ella i prenguessin mesures urgents contra el canvi climàtic.

El primer dia va estar sola. El segon s'hi van afegir unes quantes persones.

DES D'ALESHORES NO HA ESTAT MAI SOLA.

A poc a poc, milers d'alumnes de més de cent països de tot el món s'hi han unit fent vagues climàtiques cada divendres.

La Greta va començar un moviment anomenat «divendres pel futur». Ha sortit a la televisió i ha difós les seves idees fent xerrades TED i parlant en importants esdeveniments

internacionals, com la Conferència de l'ONU sobre el canvi climàtic.

I per a la Greta, l'assoliment és encara més gran, ja que té la síndrome d'Asperger i sovint li costa comunicar-se amb la gent. Però no deixa que això s'interposi en el seu objectiu. Sap que frenar els efectes del canvi climàtic és el més important del món.

El seu missatge és clar: aquesta és la pitjor amenaça a la qual s'ha enfrontat la humanitat i cal que passem a l'acció.

QUÈ HI POTS FER?

AQUESTS PETITS CANVIS MARQUEN UNA GRAN DIFERÈNCIA:

- No facis sevir el cotxe per a trajectes curts. Ves-hi caminant. Et posaràs en forma i estaràs ajudant el medi ambient al mateix temps.
- Quan surtis d'una habitació apaga sempre el llum.
- No deixis el televisor ni l'ordinador en *standby*. Desendolla'ls.
- Recicla tot el que puguis i procura no comprar coses envasades.
- No malgastis aigua, tanca l'aixeta quan et rentis les dents. Dutxa't en lloc de banyar-te.
- Compra menys i fes servir menys coses. Pregunta't si realment necessites una cosa abans de comprar-la.
- Menja menys carn. Les granges d'animals contribueixen al canvi climàtic. Substitueix alguns àpats amb alternatives veganes com hamburgueses vegetarianes o proteïna de soja.

QUÈ ÉS EL CANVI CLIMÀTIC?

- El nostre planeta s'està escalfant lentament. El canvi del clima està fent que el temps sigui més extrem. Amb l'augment de la temperatura algunes parts del món s'estan tornant més humides i d'altres més seques i càlides.
- Els arbres i les plantes absorbeixen el diòxid de carboni. Quan talem boscos per obtenir fusta o altres productes provoquem que hi hagi menys arbres per desfer-nos del diòxid de carboni.
- El canvi climàtic està provocat sobretot per l'home. Els nostres cotxes, avions, cases, granges i fàbriques fan servir combustibles que desprenen gasos que atrapen la calor del sol.
- Si el canvi climàtic continua tindrà un greu efecte sobre el futur dels animals, les plantes i l'home.

COM SER ACTIVISTA MEDIAMBIENTAL

1. **Informa't.** Aprèn tot el que puguis sobre el canvi climàtic, les seves causes i els seus efectes. I per què no comences un ecoclub a l'escola o amb els teus amics?
2. **Dedica temps a la causa.** Fes un voluntariat o demana ajuda de la manera que puguis.
3. **Fes-te sentir.** Compartir les teves opinions pot fer que altra gent canviï la seva actitud.
4. **No et rendeixes.** Provocar un canvi pot trigar però mereixerà la pena. Tota l'ajuda és necessària!

XIUHTEZCATL MARTÍNEZ

EUA

Xiuhtezcatl Martínez va aprendre des de ben petit que protegir la Terra era responsabilitat de tothom. Compatir la seva visió sobre això s'ha convertit en la seva missió i fa servir el rap com a altaveu. És el jove director dels Earth Guardians, els guardians de la Terra, un grup d'activistes, artistes i músics de tot el món que treballen plegats per incentivar canvis a les seves comunitats. Cantant de hip-hop, activista, veu de la seva generació, Xiuhtezcatl Martínez està canviant el món a poc a poc, dia a dia, cantant a concerts o xerrant en protestes.

LES ENGINYOSSES IDEES DE WILLIAM KAMKWAMBA

MALAWI

El William feia equilibris sobre la torre de fusta i bambú que ell mateix havia construït.

Es tractava d'un aparell estrany. Tenia una roda de bicicleta vella enganxada a la part superior, un gran ventilador en un dels costats i diverses parts d'altres màquines. Va bufar el vent i les aspes del ventilador van començar a girar. El William va aixecar la bombeta que estava unida a la maquinària. La bombeta va parpellejar i es va apagar. Però de cop es va encendre.

«Ha fet llum!», va cridar la multitud que s'agrupava a sota del noi. Tenien raó. El William havia aconseguit produir electricitat. Però com?

Un mesos abans, el William, que tenia 14 anys, estava a la biblioteca intentant no pensar en la gana que tenia. No era una

gana normal: era fam. Aquell any, la collita de blat de moro de Malawi no havia anat bé i quasi no hi havia res per menjar. La gent moria de gana i es venien qualsevol cosa per poder comprar una mica de gra. Ningú tenia ni menjar ni diners. El William anava a la biblioteca per aprendre coses, ja que la seva família no podia pagar el que costava l'escola.

Un llibre titulat *Utilitzar l'energia* li va cridar l'atenció. Sempre li havia interessat entendre com funcionaven les coses i es passava hores arreglant ràdios velles. A la portada s'hi veien unes torres altes i grises amb unes grans aspes giratòries. Estava intrigat. El va fullejar per aprendre'n més. Aquelles màquines es deien turbines de vent i feien servir l'energia del vent per produir electricitat. Que emocionant! Si el William tenia un molí, potser podria fer electricitat per il·luminar les nits fosques de

An illustration of a Black man with a joyful expression, wearing an orange t-shirt and dark blue trousers, standing on a tall, rustic wooden ladder or scaffolding. He is holding a large black bicycle wheel. The structure is made of light-colored wooden poles and is set against a clear blue sky. In the background, there are large, light-yellow, angular shapes that resemble stylized sails or wings. At the bottom of the frame, there is a field of golden wheat stalks.

**«HA FET LLUM!»,
VA CRIDAR LA MULTITUD.**

Malawi. Potser podria bombejar aigua fins als camps per fer créixer els conreus. L'electricitat seria la resposta a molts problemes de la seva família.

El William es va posar a treballar de seguida. Sabia què volia fabricar, però trobar els materials adequats per fer-ho no era fàcil, ja que al seu voltant només hi havia ferralla. Va fer servir moltes coses diferents: un estenedor, un quadre de bicicleta vell, canonades de plàstic. Va escalfar i aplanar les canonades per després tallar-les per fer les aspes del molí.

Va trigar molt de temps per aconseguir tot el que necessitava, però després de mesos de molta feina, finalment, va construir el molí.

EL MOMENT EN QUÈ VA FER ELECTRICITAT PER PRIMERA VEGADA VA SER INCREÏBLE!

El molí produïa electricitat per encendre quatre bombetes i dues ràdios a casa de la seva família. De sobte, tot el poble volia tenir-ne un.

Gràcies al seu molí el William va rebre molta atenció. Va ser convidat a fer una xerrada TED per parlar de la seva idea, i sobre el somni que té de construir un molí més gran per ajudar el seu poble. El discurs va ser tot un èxit i va rebre molta ajuda i molts consells de gent que va conèixer a la xerrada. Des d'aleshores ha estat treballant en molts projectes relacionats amb la idea. Molts són sostenibles, com l'energia solar i l'electricitat per a les llars, un pou d'aigua amb una bomba que funcionaria amb energia solar per tenir aigua neta, i sistemes d'irrigació per als conreus. El William té moltes idees brillants. La seva ment enginyosa demostra que amb molt poc es poden aconseguir grans coses.

ON ÉS ARA?

La història del William s'explica al llibre i a la pel·lícula *El nen que va domar el vent*. Ara està treballant en un projecte que encoratja els joves a seguir els seus passos i a crear coses pràctiques per millorar les seves vides i les de la seva comunitat.

COM SER INVENTOR

1. Mira el món que et rodeja i troba un problema que necessiti solució.
2. Sigues creatiu! Fes servir la imaginació per pensar una manera diferent d'utilitzar les coses.
3. Tingues una llibreta per anotar-hi coses i fer esborranys de les teves idees.
4. Crea un prototip, un model de la teva idea que funcioni.
5. Prova la teva idea. Pregunta a la teva família i a les teves amistats què els sembla.
6. Fabrica el teu producte! Investiga una mica i demana a un adult que t'ajudi a contactar amb empreses que potser estiguin interessades a fabricar-lo!

MESURES ECOLÒGIQUES A CASA

**Seguint aquests senzills passos
seràs més respectuós amb el medi ambient.**

- Fes servir menys aigua. Fes dutxes més curtes i no deixis l'aixeta oberta mentre et rentes les dents.
- Pensa en com et desplaces. Si pots, ves a peu o en bici. Si has de fer servir un transport agafa l'autobús o comparteix el viatge en cotxe amb els amics.
- Estalvia energia sempre que puguis. Apaga els llums quan surtis d'una habitació i fes servir el mode ecològic en tots els teus aparells.

ANN MAKOSINSKI

CANADÀ

Ann Makosinski es va inventar la lot termoelèctrica quan només tenia 15 anys. La llum es produeix amb l'escalfor que fa la mà que la sosté.

Va tenir la idea de crear-la després de sentir que una amiga seva de Filipines tenia problemes per estudiar quan es feia fosc, ja que a casa seva no podien permetre's pagar l'electricitat.